

Menno Tamminga: Politici willen de regeldruk afbouwen, maar produceren ondertussen voortdurend nieuwe regels. Dat wordt dus niks

Door [Menno Tamminga](#) - 14 januari 2025
Geplaatst in [Bedrijfsleven](#) - [Bureaucratie](#)

In het regeerprogramma van het kabinet-Schoof komt het woord regeldruk 36 keer voor. U mag één keer raden in welke context...

Inderdaad, regeldruk moet verminderd worden, moet fors verlaagd worden, moet teruggedrongen worden en alle synoniemen die je verder kunt verzinnen.

Administratieve lastendruk is als zelfrijzend bakmeel. Burgers balen. Professionals in de gezondheidszorg stoppen vanwege de administratie. Voor ondernemers is het verstikkend en een mijnenveld.

Vestigingsklimaat koelt af

De regeldruk verslechtert het vestigingsklimaat (voor buitenlandse bedrijven) en het ondernemingsklimaat voor de bestaande bedrijven. Nederland is afgezakt naar negende de plaats op de lijst van de meest concurrerende en aantrekkelijke economieën om te investeren. Het kabinet-Schoof wil terug naar een klassering in de topvijf.

De neergang van Nederland heeft vele oorzaken, van haperende energie-infrastructuur tot belastingen (daarin scoort Nederland internationaal heel slecht). Maar ook de vermaledijde regeldruk speelt ons parten.

Menno Tamminga: Politici willen de regeldruk afbouwen, maar produceren ondertussen voortdurend nieuwe regels. Dat wordt dus niks

De onderzoeksinstituten die de concurrentiekracht van landen meten, gebruiken voor het in kaart brengen van de regeldruk maatstaven die de Wereldbank heeft ontwikkeld, zoals *government effectiveness* en *regulatory quality*. Hoe effectief en hoe goed/slecht is de regelgeving?

Het verrassende is: op het eerste gezicht komt Nederland internationaal goed mee. Maar het slechte nieuws is: Nederland zakt steeds verder weg ten opzichte van zijn eigen eerdere prestaties in de jaren 2016-2020.

Welke gevolgen heeft dat? Buitenlandse bedrijven die zich hier willen vestigen en investeren kijken naar de hoge positie van Nederland op de ranglijsten. Zij zien een aantrekkelijk land. Totdat ze hun oor te luisteren leggen.

De bedrijven die hier al gevestigd zijn, zien niet de hoge positie maar de praktische achteruitgang in de afgelopen jaren. Vandaar dat een aanzienlijk percentage ondernemers met de gedachte speelt om te vertrekken. Vandaar dat het kabinet-RutteVier bijna 2 miljard euro op tafel moest leggen om chipmachinefabrikant ASML, dé Nederlandse technologie- en banenkampioen, in de regio Eindhoven te houden.

Meer *schwung* graag

Kortom: Nederland moet aan de bak. Het kabinet-Schoof wil schoffelen in de regeldruk. Maar wie maakt eigenlijk de regels?

Afgezien van misschien een enkele politieke partij aan de linkerflank die de economie maakbaar en dus regelbaar wil maken, kom je geen politici tegen die de verkiezingen ingaan met de slogan: Meer Regels Nú.

Dus aan politici kan het niet liggen, toch...?

Het antwoord op deze vraag vormt zich vanzelf in een korte terugblik.

Hoe is het begonnen? Het links-liberale kabinet-Kok (PvdA, VVD, D66) wilde in 1994 de economie extra *schwung* geven. De administratieve lasten moesten met 10 procent omlaag. Het kabinet zette marktwerking en deregulering op de politieke agenda.

In 2000 is lastenvermindering geïnstitutionaliseerd. De bureaucratie kreeg er een bureau bij dat regels bestrijdt. Welkom Actal, het Adviescollege toetsing administratieve lasten. Actal zou tijdelijk zijn, maar hield het zeventien jaar vol, want de regeldruk bleek een veelkoppig monster en er was altijd weer een politieke meerderheid vóór toetsing van de regeldruk.

Toen het mandaat in 2017 toch afliep, kwam er een opvolger: het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Ten opzichte van Actal werd het werkkterrein van ATR wel verkleind. Maar inmiddels zijn de

Menno Tamminga: Politici willen de regeldruk afbouwen, maar produceren ondertussen voortdurend nieuwe regels. Dat wordt dus niks

activiteiten onder politieke druk toch weer verruimd en ligt het wetsontwerp dat deze verruiming moet regelen, te wachten op actie van de Tweede Kamer.

Tijdelijkheid duurt lang

Deze geschiedenis leert ons verschillende inzichten over het politieke bedrijf. De eerste is de paradoxale situatie dat politici van de meeste partijen aan de lopende band wet- en regelgeving produceren en goedkeuren. Vanwege lobby's. Vanwege incidentenpolitiek: extra regels moeten incidenten in te toekomst voorkomen. Vanwege goede bedoelingen of ideologie die nieuwe regels op bestaande stapelen. Maar de politici die meer regels produceren, willen óók een adviescollege dat hun gereguleert controleert. Zij vechten met hun eigen regelverslaving, of wekken de indruk dat ze dat doen.

Het tweede inzicht is dat een tijdelijke maatregel, zoals de instelling van Actal in 2000, best een lang leven kan hebben. Zoals dat ook met regels gaat.

Het derde inzicht is dat ministers liever geen waakhond hebben die in 'hun' regelzucht gaat bijten, maar Tweede Kamerleden dat juist wél aantrekkelijk vinden. Al is het maar om argumenten aangereikt te krijgen tegen een wetsontwerp dat hen niet zint.

Wie zijn de regelneven?

Wie zijn de Haagse regelneven, de ministeries van meer lastendruk? In zijn jaarverslag over 2023 geeft het ATR een overzicht. Wie zijn wetgeving onvoldoende onderbouwt, krijgt bijvoorbeeld een negatief advies. Welke ministeries kregen de meeste negatieve adviezen aan hun broek? Infrastructuur en Waterstaat (14), Binnenlandse Zaken (11) en Onderwijs (10). Wie komt als beste uit de bus? Economische Zaken. Ja wat wil je, de bakermat van regeldrukverlichting.

Ook met een ruimer mandaat blijft het ATR niettemin David tegen de Goliath-bureaucratie. Bovendien blijft de productie van Europese wet- en regelgeving buiten het bereik van de controletaak. Je kunt dus David wel groter maken in de strijd tegen meer regels, maar Goliath laten krimpen ligt meer voor de hand. De vraag of het kabinet de lastendruk serieus vermindert, is een afgeleide van de vraag of de beoogde krimp van het rijksambtenarenapparaat met 22 procent wordt gerealiseerd. Daar wijst nog niets op.

[Menno Tamminga](#) is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.

***Wynia's Week** verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar** met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, [ook in het nieuwe jaar 2025](#)? Hartelijk dank!*